

Enligt Förf:s uppgift räknas i Finland af ifrågavarande småfjärilar icke mindre än 538 arter.

Ad vegetationem liehenosam Helsingforsiae, Savolaxiae & Alandiae addenda af William Nylander.

Strödda Anteckningar – afsluta detta för upplysande af Finlands naturalhistoria rikhaltiga häfte.

HERBARIUM MUSEI FENNICI. FÖRTECKNING ÖFVER FINSKA MUSEI VÄXTSAMLING, UTGIFVET AF SÄLLSKAPET PRO FAUNA & FLORA FENNICA OCH UPPGJORD AF W. NYLANDER OCH TH. SÆLAN. H:FORS 1859.

10

Sällskapet pro Fauna & Flora Fennica har numera afträdt sina samlingar åt Universitetet, med hvars museum de blifvit förenade, under vilkor likväl, att de komma att tillhöra ett särskildt Finskt museum. Äfven utan afseende derpå, att samlingarnes vård icke lär kunna behörigen ombesörjas, då ingen stadigvarande prefekt för desamma fanns, är det väl sakenligt, att alla materialier till ett Finskt museum förenas. Vextsamlingen har nu genom de under Förteckningens titel nämnda Herrars nitiska arbete blifvit omordnad. Samlingen är betydlig och synes utgöras af 1 000 à 1 100 fanerogamer och lika många kryptogamiska arter ungefär.

20

Vid den stora föränderlighet i namnen, som råder inom flera delar af naturalhistorien, är det glädjande att i denna katalog finna Linné ihågkommen åtminstone för de vida flesta genera. Att artbestämningarna och artnamnen vexla med hvarje decennium, får man bereda sig på. Det är väl, att åtminstone vid genomseendet af de generiska namnen vinna det tröstande medvetande, att jorden icke blifvit fullkomligt ny på trettie år. En nyhet i systematiseringen är det, att vexterna i denna katalog finnas ordnade i en uppstigande och derefter nedgående serie, börjande med Monocotyledoneæ och Gräsen, samt bland fanerogamerna slutande med Barrträden, hvarefter serien fortfarande går nedåt från Ormbunkarne, som börja kryptogamerna, ända till Svamparne. Toppen bildas af de fordna syngennesisterna, naturliga familjen Synanthercæ, som börjar Dicotyledonerna; och »prestkragen» (*Chrysanthemum Levcanthemum*) flyter öfverst.

30

Huru gagneligt det vore, att åtminstone inom samma land samma indelningar skulle följas, finner deraf, att t. ex. någon vill jemföra Hr Sælåns nämnda vextförteckning för östra Nyland med den allmänna Finska, för att finna, hvad ungefär Nylands' Flora saknar, måste han uppsöka vexterna på annan plats, under annat artnamn, någon gång äfven under annat slägtnamn.

40

Förteckningen åtföljes af en liten karta, utmärkande de botaniska regionerna.

J. V. S.

29 ÄNNU OM POLYGLOTT-NATIONALITETEN.

Litteraturblad n:o 9, september 1859

50

I sak hafva vi i denna fråga med afseende på Hr magister Schaumans senaste påstående ganska litet att tillägga.

Hr S. idislar i Papperslyktan N:o 41 sina gamla satser, så utplockade ur hans brokiga framställning, som han numera vill hafva dem

sammansparade, oförmögen att inse oredan i desamma:

Ett nationelt sätt att tänka och känna, som emottages genom den ärfda seden, är liktydigt med *medfödda* gemensama tankar, känslor, intressen och sympatier. D. ä. tankarna och känslorna komma af seden; de äro också medfödda; men seden är så tidigt på benen, att den ännu föregår, hvad hos människan är medfödt.

Åter: seder, lagar och institutioner ingå i begreppet nationalitet. De skola vidare vara *egendomliga*, af fäder och förfäder under långa tiders lopp skapade och utvecklade. Då först kunna de *gemensama* tankarna och känslorna skänkas människobarn genom födseln – eller den första uppföstran. D. ä. en hel hop generationer få hjälpa sig de medfödda *gemensama* tankarna m. m. förutan, men skapa likväl en egendomlig gemensam sed.

Man skulle tro, att det ligger inom hvarje tolfårings förmåga, att inse oredan i detta verkliga »trassel», sedan Hr S. välvilligt åtagit sig besväret att sammanställa sina förmenanden om nationaliteten. Sjelf utbrister han i ett triumfrop öfver den lätthet, hvarmed han sålunda utredt hela »trasslet». Det är denna medvetlöshet om det framställdas förvändhet (ty vi antaga, att meningen icke är, att med triumferande utrop strö allmänheten sand i ögonen), som gör Hr S:s uppträdande så oändligen naivt.

Af exempel på denna naivtet öfverflöda, såsom vi förut visat, hans artiklar. Här åter ett af de många. Såsom bevis derpå, att den allmänna meningen icke bedömer en människas nationalitet efter hennes språk, anför Hr S., att hvar och en, som har Finland till fädernesland och Svenskan till modersmål, af hvarje bildad kallas Finne och icke Svensk. »Man behöfver icke alltid söka långväga medel, för att få ett auktoritetstorn att raml!» – utbrister härvid åter Hr S. med verklig pengar värd sjelftillfredsställelse. Men hvar i verlden kallas Hr S. af de bildade för Finne, om blott hans Svenska språk rådfrågas? Det är ju om språket såsom kännetecknen på nationaliteten det är fråga. I Sverige kallas han en svensk från f. d. provinsen Finland, ty den obehagliga, grofva brytningen i språket förräder honom. Men öfverallt eljest i utlandet anser den bildade, för hvilken han förklarar sitt språk vara Svenskan, honom för Svensk. Säger han dertill att Finland är hans »fädernesland», så är visst hvarje bildad artig nog att erkänna honom för Finne. Men det är en sak för sig, hvarom icke talats. Och också då förblir Hr S. för den bildade utländningen en fogel af samma slag som en Engelsman, hvilken säger sitt modersmål vara Franskan, och vice versa. – En inskränkt, så barnslig som den röjer sig i anförda torn-nedblåsning, gränsar i tryck ådagalagd verkligen till det oerhörda.

Af lika slag ungefär äro Hr S. invändningar till bestridande af de okunnighetsvittnesbörd, han låtit komma sig till last. Han kan icke neka, att Österrikiska, förut Tyska kejsarene, blifvit konungar i Böhmen genom ständernas val, icke genom arfsrätt, såsom han påstått. Men, invänder han: den valda personen var dock förmäld med en Böhmisk prinsessa! Han nödgas medgifva, att en stor del af Schweiz till 1798 utgjordes af osjelfständiga lydländer, att en ännu större del af folket till 1830 saknade alla politiska rättigheter. Men han finner dock, att denna massa deltog i kommunalförvaltningen! Han kan icke uppgifva, hvad ingen förnuftig människa kan begripa, hvarföre ett statsförbund någonsin funnits, om icke för gemensam handling i förhållande till utlandet; men han finner det märkligt, att enligt Schweiziska förbundsorfattningen de skilda kantonernas författningar icke få stå i strid med densamma, att dessa vid förbundets stiftande

republikanska författningar enligt den icke få förändras till monarkiska o. s. v., att tullgränsen är densamma som förbundsgränsen, att alltså tullkonventioner med utlandet gälla för hela förbundet o. s. v.! Ja, allt detta bevisar i hans tanke, att förbundet är till för helt andra ändamål, än den gemensama representationen i fred och krig mot utlandet.

Men vi lemna detta. Papperslyktans okunnighet i ämnet och dess redaktörs naiva medvetlöshet om hans invändningars förvändhet torde vara tillräckligt konstaterad. Låt oss återgå till oredan i bladets nyaste upplaga af det gamla sammelsurium.

Skulle Hr S. någonsin tänkt öfver den historiska gången i folkens öden, förrän han började sina nationalitetsartiklar i Papperslyktan, skulle han kunnat framställa en åsigt derom i ungefär följande enkla ord.

Så långt historien går tillbaka, finner man menskligheten bestå af mångfaldiga folkstammar. Dessa eller grenar af dem sammanträda efterhand till politiska samhällen, kämpa med andra för detta sitt politiska sjelfbestånd, segra eller besegras. Lyckas de bibehålla sitt oberoende, öfverlemnna de från generation till generation sitt vetande, sin sed, sina lagar och institutioner, sin förkärlek för allt detta dem egendomligen tillhörande, sin afvoghet mot allt fremmande. De öfverlemnna det genom *uppfosttran*; och fortfarande vana och öfvertygelse befästa eller utveckla hos de nya generationerna, hvad uppfosttran grundlagdt. Hvad som hos dem är *medfödt* arf, hafva så väl naturforskning som spekulation svårt att afgöra. Likväl är det konstateradt, att en särskild lekamlig bildning tillhör särskilda stammar och särskilda grenar af desamma; vidare: att isynnerhet de af den lekamliga formationen beroende sinnliga drifterna hos skilda stammar olika framträda, och att boningsplats och klimat, genom att kräfva olika lefnadssätt för den fysiska tillvarons uppehållande, hos dem grundlägga olika fallenheter och lynnen. Men uppfosttran är det första bemödandet att hos den uppfosttrade skapa en annan natur, och det är derföre af den, af den historiska utvecklingen öfverhufvud, den nationela egendomligheten hos de civiliserade folken väsentligen beror.

Förhållandet mellan vetande och sed, tanke och handling, är det, att vetandet föregår, seden följer; – enligt Hr S. tvärtom. Obestridligt är dock, att i uppfosttran den oreflekterade seden såsom inplantad vana är af stor betydelse. Men sed i högre mening är den handling, som utgår ur öfvertygelse, och som på grund af denna blir sedlig vana. Det traditionela vetandet är tro; människans andliga natur fordrar dess pröfning, och tron befästes genom vunnen insgit, eller grundlägger denna en ny öfvertygelse. Derföre kan en sedlig utveckling ega rum, d. ä. den genom uppfosttran inplantade seden kan af öfvertygelsen förändras. Med den förändras äfven ett folks lagar och institutioner – ty de äro handling, sed.

Hr S. kan visserligen icke resonnera så. Han måste börja: tre dussin eller flera folkstammar sammanträda och bilda sig en egendomlig gemensam sed, gemensama lagar och inrättningar. Deras efterkommande få medfödda tankar, känslor och sympatier – och så utgöra de en nation.

Herr S. hade också kunnat säga: uppfosttran förutsätter nödvändigt ett språk. När i trettiesex familjer i hvar och en talas ett olika språk, kan den ena familjen väl låna några yttre bruk af den andra, men vetande och sed kunna de icke meddela hvarandra, och genom uppfosttran kan således icke i de skilda familjerna en *gemensam* sed fortplantas. Lika litet kan någon gemensam öfvertygelse och på

öfvertygelsen bygd sed utveckla sig hos menniskor, som icke förstå hvarandras språk. Derföre är språket det första andliga gemensama hos ett folk.

Men då Hr S. icke anser gemensamhet i språk vara nödvändig för gemensam sed – så komma hans polyglott-nationer till gemensam sed, ingen vet huru, och *medfödda* tankar och känslor öka oredan i deras andliga tillvaro.

Vid detta förhållande är det föga att undra öfver, att Hr S. icke förstår skilnaden mellan *medfödda* tankar o. s. v. och, hvad vi yrkat, att menniskan »*föddes till*» sin nation. Det *medfödda* hafva vi förut icke talat om, emedan dess område äfven i lekamligt hänseende delvis är dunkelt. Men det är vid ringa eftertanke klart, att individerna födas till sina föräldrars språk, genom födseln äro förut bestämda att tala detta språk, likaså till den uppfostran, föräldrarna kunna gifva dem. Och om mellan de skilda familjer, af hvilka en nation består, gemensamhet i uppfostran icke kan finnas utan gemensamt språk, så tillhör äfven *denna gemensamhet* människans bestämmelse genom födseln. Hon *kan icke* sjelf välja hvarken det språk, som blir hennes modersmål och är hennes nations språk, eller den uppfostran, som förer henne till sin nations vetande och sed. Hon födes härtill.

Det är allt oändligen enkelt; men för Hr S. är det obegripligt. Han tager sig friheten till stöd för sin lära om de *medfödda* nationalitetstankarna försäkra, att vi anse vissa allmänbegrepp vara menniskan *medfödda*. Detta är en dikt af Hr S:s egen fabrik.

Vi tillägga icke uppfostran någon absolut makt. Den verkar ej som en naturnödvändighet. Men erfarenheten bevisar, att dess makt är stor, och att dess inflytanden aldrig kunna helt och hållet utplånas. Efter tanken lärer, att detta är människans företråde framför djuren, att hennes bildning är tradition. Genom modersmålet, hennes nations språk, förmedlas hos henne denna traditionela bildning; i detsamma har den sin från alla andras nationers bildning särskilda form, såsom nationen i sitt språk, i sin litteratur, lefver kvar och verkar för menskligheten, äfven sedan dess nationalitet icke mera är annat än en tradition. Men detta går allt öfver Hr S. begrepp. Han känner flera nationaliteter, än menskliga språk.

Kronan på verket sätter Hr S. i sina senaste artiklar (Papperslyktan N:o 41 & 42) äfven derigenom, att han lär oss känna icke blott en Österrikisk och en Preussisk, utan äfven en »Hamburgsk o. s. v. »nationalitet. Ja han vill icke bestrida, att icke »hvarje kommun», »hvarje familj», »hvarje individ» är en nation. Längre i medgörlighet kan Hr S. visst icke gå. Men också framlägger han deri så klart, som ske kan, sina radoteriers tomhet.

Han antager härvid åter, att vi skulle anse Vepser, Tschereisser o. s. v. för nationer – emedan vi yttrat, att »eget språk innebär eget vetande». Detta hörer åter till, hvad Hr S. behagar pådikta oss. Vi hafva aldrig förklarat nationaliteten bestå endast i vetande. Hr S., för hvilken allt, som rör nationalitetsfrågan, sväfvar i ett oredigt dunkel, tilltror oss samma okunnighet, och han har derföre redan förut antagit, att vi icke skulle förmå skilja t. ex. Engelska nation från den Germaniska folkstammen. Men då vi nu händelsevis så anse – och långt för detta gifvit utförliga skäl för denna åsigt – att en nation bevisar sin tillvaro i historisk handling, genom att såsom denna enhet, nationen, bilda en stat i förhållande till andra stater, och detta beklagligtvis icke är förhållandet med Vepserna o. s. v., så är den tolkning Hr S. behagar för vår räkning göra lika löslig, som hans deduktioner öfverhufvud. Vi

erinra, emedan Herr S. visar sig så svårbegriplig, att det likväl icke tvertom kan sägas, att befolkningen i hvarje stat utgör en nation. Det är sålunda man kallar Tyskarne en nation, emedan de tillhöra en stam och af ålder bildat en stat, numera ett statsförbund, ehuru detta bedröfligen lösligt; hvaremot talandet om en Preussisk och Hamburgsk nationalitet stämplas såsom en förderlig partikularism. Så benämnas också Böhmare (Czecher) och Ungrare ännu nationer, emedan de utgjort sjelfständiga stater, och kejsaren i Österrike enligt lag och titel är konung i Ungern och konung i Böhmen. Hårtill kommer för Tyskarne den af stam- och statsenheten beroende öfverensstämmelsen i seder, lagar och institutioner, samt enheten i språk och litteratur, hvarigenom den enhet i bildning förmedlas, som utgör grunden för all annan enhet, och hvarigenom Tyska nationen skall i menskligheten *verksamt* fortleva, äfven om detta språk såsom Romarspråket engång skulle blifva ett dött språk. Denna odödlighet tillkommer icke staterna och statsförbunden som sådane, utan nationerna, icke polyglott-nationerna, utan de verkliga. När Hr S. säger: räknar man nationallitteraturerna efter språken, så hafva Schweitzarena ingen nationallitteratur, men förmenar, att nationallitteraturerna skola räknas efter staterna och statsförbunden, så talar han, som hvarje litterärt bildad vet, mot det i historien faktiska och mot allt, hvad man hittills om en nationallitteratur känner, bevisande sitt grundliga förakt för alla deras omdöme, som någon insigt i saken ega.

Slutligen må vi icke lemna våra läsare i okunnighet derom, att Hr S. numera finner, det människans bestämmelse i grunden icke är den att vara medlem af en nation, utan blott den att vara människa. Han styrker detta med Nya Testamentet, som »ej vet af nationaliteter». Således en ny auktoritet bredvid Konservationslexikon. »Det nu lefvande människosläktet» har den olyckan att särskilja sig i nationer. När människorna engång börja tänka på sin bestämmelse, skall det blifva annorlunda. Historien skall då komma att göras af människan in abstracto, icke af nationer, den allmänna menskliga bildningen att existera blott och bar, icke i någon nationel form. På sin höjd lärer väl då hvarje individ, enligt Hr S. tidigare utsago, ännu fortfara att vara en nation för sig? Man kan icke med säkerhet veta, hvad Hr S. derom till den historiska vetenskapens häpnad besluter.

Härmed kunde vi sluta – och önskade det gerna. Men Hr Magister Schauman har sällat sig till dem, hvilka's sträfvande det varit och är att angripa oss till heder och ära.

Hr S. hade i Papperslyktan N:o 14 om Finnar och Svenskar i Finland yttrat: »Land och haf och gemensama öden, religion, lagar och institutioner förena de båda stammarna – *det är nog*». Han ställde detta mot vårt yttrande: »Land och haf och det politiska bandet förenar de båda stammarna – *det är allt*», för att sålunda mot oss bevisa de båda stammarnes nationela enhet. Då denna sats var den första, i hvilken Hr S. framställt sin åsigt om, hvad en nation är, upptogo vi den till skärskådande i detta blads Aprilhäfte. Hr S. hade den tiden ingenting att anmärka härvid. Men då vi i Augustihäftet upptaga samma sats såsom hans första beskrifning på nationalitet, förklarar han sig i sagde nummer af Papperslyktan äfven hafva yttrat: att »seder, lagar och institutioner ingå i begreppet nationalitet, och att dessa stundom kunna vara mäktigare vid bestämmandet af nationaliteten, än språket.» I denna form förekommer väl icke detta yttrande i N:o 14; men detta är likgiltigt. Hr S. tillräknar det oss nu som en oredlighet, att vi i

Augustihäftet upptagit det förra yttrandet icke det senare. Hr S. säger med otrolig djerfhet, att vi omarbetat det senare till det förra! Och likväl förnekar han icke, att äfven detta tillhör honom!

I vår anförda artikel i Aprilhäftet lemnade vi icke heller det sistnämnda yttrandet utan uppmärksamhet. Men det innebär ingen utredning af, hvad en nation enligt Hr S. mening är. I den förra satsen deremot, uttalar Hr S., hvad som *är nog* för tvenne folkstammars nationela enhet. Hans deri uttalade åsigt sökte vi i främsta rummet bestrida. Hr S. protesterade, som sagdt, i sina följande artiklar icke mot denna vår uppfattning. Det är först nu, då vi i Augustihäftet upptaga sagde sats såsom hans definition N:o 1, han uppträder mot densamma.

Hr S. har full rättighet att tyda sin mening. Anser han sig hafva i definitionen kunnat och bort tillägga »seder», står det honom fritt att så göra. Men det är också vår obestridliga rättighet, att hålla oss till hans ord och angripa hvilket hans yttrande vi behaga. Det har aldrig kunnat falla oss in att bestrida, det äfven seder, lagar och institutioner äro, rättare böra vara former för nationalitetens tillvaro. Att de icke äro mäktigare än språket, att bestämma nationaliteten, hafva vi bevisat. Men då hufvudsumman af Hr S. påstående varit och är, att nationel enhet finnes, oberoende af härstamning och språk, var det hans beskrifning på, hvad som konstituerar den nationela enheten mellan Svenskar och Finnar, vi egentligen hade att granska.

Hr S. förklarar vidare, hvad vi i Augustihäftet yttrat om beskrifningen N:o 4, om de »medfödda tankarna, känslorna» m. m., »för ett vridande och vrängande af ord» o. s. v. Sin egen obegripliga oreda och okunnighet i, hvad han talar om, lägger han oss till last, såsom skulle verkligen en sådan galimathias som sagde definition förtjena någon vederläggning. Hr S. är i sin blindhet naiv nog att yttra, det just denna beskrifning »i hög grad generat oss.» I sak hänvisa vi till det föregående.

Hr S. har också i stället för beskrifningen N:o 2 ställt en ur Papperslyktan N:o 25 utplockad sats, hvilken ingen beskrifning på nationaliteten innehåller. Hela sagde nummer innehåller enligt vår uppfattning deremot en framställning, huru den Schweitziska nationela enheten bevisas genom enhet i det *politiska* tänke- och känslösettet. Att Hr S. nu i stället för denna framställning sätter det absurda påståendet: »att ett nationelt sätt att tänka och känna kan mottagas äfven oberoende af eget språk genom den ärfda seden», kan vara oss likgiltigt; ty han har i denna punkt icke bestridt vår uppfattnings rättighet – lika litet, som han kunnat förneka sin beskrifning N:o 1.

Deremot böra vi anmärka den oblyghet, hvarmed Hr S. lägger det oss till last såsom ett uppsåtligt försök till läsarens förvillande, att vi bifogat anmärkningar till hvarje hans beskrifning, icke uppställt dem »bredvid hvarandra» – d. ä. Hr S. anklagar oss för att inom några spalter hafva sammanställt yttranden, hvilka Hr S. sjelf fördelat på lika många nummer af Papperslyktan under förloppet af lika många månader.

Hr S. har åter naiveteten förmena, att sambandet mellan hans beskrifningar eljest »kanske hade legat allt för klart i dagen» – detta medan han icke ens, der han talar härom, sjelf sammanställer dessa beskrifningar eller söker uppvisa *deras* samband. Han sätter andra satser i deras ställe, hvilka inga beskrifningar på nationalitet äro.

Det är på anförda grunder, Hr S. finner sig befogad antasta vår redlighet. Men Herr S. har icke nog deraf. Han går ett långt steg derframom. Han beskyller undertecknad enkelt för oredlighet i pole-

mik i allmänhet. Han kallar detta en bekant sak.

Skulle Hr S. uppvisat, att jag i någon punkt misstagit mig om hans mening – hvilket han icke gjort – hade han kunnat förutsätta, att sådant skett af oaktsamhet, i följd af bristande tid att noga sammanställa yttranden, spridda i ett antal skilda blad och artiklar. För min del har jag enkelt tillbakavisat Hr S:s flera falska uppgifter rörande mina åsikter, utan att antaga någon afsigtlighet i dessa hans förtydningar. Han har icke behagat så göra. Han antager dålig vilja. Jag hade kunnat ursäkta en blott supposition härom med harmen hos en slagen och något hårdt handterad motståndare. Men han angriper mig till heder och ära med upprepade obevisade smädelser. Sådant är låghet. Det smärtar mig att finna den hos Hr S. 10

Hr S. klagar deröfver, att han blifvit behandlad som okunnig, oredig o. s. v. *Hans artiklar* hafva blifvit så behandlade. Det har varit vårt allvarliga bemödande, att framlägga okunnigheten och oredan i dem. Om skäl dertill funnits, beror blott på bevisningen. Hans möjliga insigter och skarpsinnighet i öfrigt hafva vi icke vidrört. Men den fråga, hvori Hr S. tagit sig talan, är af den vikt för Finska folkets tillvaro, att han bort få erfara, att han stuckit sina fingrar mellan hammaren och städet. Den tål i sig att studeras och öfvertänkas, förrän man skrifver derom. En bekännelse rörande densamma är i detta land en fana. Vår tanke är, att Hr S. gjort sina dåliga studier, först medan han skrifvit. Han har också velat nedsätta arbetet för Finska språket till en sak, som, utan att Finska nationaliteten deraf beror, kan vara eller icke vara. 20

Förgäfvnes smyckar sig Hr S. med dufvo fjädrar. Öfvermodigare än han kan man icke gerna uppträda. Hans första ord var en medlidsam förlåtelse för dem, som i detta land skrifvit om Finsk nationalitet: »*Man får förlåta dem, ty det står i de Tyska filosofernas böcker skrifvet, att en nation måste ha ett språk.*» Kanske är det icke alltför djerft att antaga, att denna förlåtelse isynnerhet gällde undertecknad. Hr S. har sedan fortfarit, att, så godt han kunnat, bevisa vår okunnighet.¹ Om han deri icke lyckats, är det icke hans fel. Han upprepar ännu senast sina tidigare påståenden i den vägen; men de röra blott våra motsägelser mot hans försäkringar. Han säger sig vilja »lemna personligheternas område», just då han rustar sig till att anfälla oss med obevisade smädelser. 30

Det är en gammal anmärkning, att människor finnas, som mera såras af att kallas dumma än af att kallas nedriga, ehuru dumheten kan vara jemförelsevis oförvållad, men ett moraliskt lyte är eget fel. Det är beklagligt att finna Hr S. mäta »personligheterna» efter denna måttstock. 40

Hr S. vill finna ett bevis för sin insigt deri, att vi gjort oss så mycken möda med att vederlägga hans omogna påståenden. Han glömmer, att svårigheten att vederlägga är desto större, ju mera orediga och sväfvande påståendena äro, och att förhandlingens fortgång beror icke af den, som vederlägger, utan af den, som framställer läran. Det är Hr S., som benäget åtagit sig, att lära de bildade i landet, hvad nationalitet är, och Finska folket i allmänhet, hvad dess frid tillhör, – allt med humant löfte om förlåtelse för de pygmeer i vetande, som före Hr S. 50

¹ Vi hafva förut nämnt, huru Hr. S. debiterat sina öfriga motståndare för »svaghet i tankeförmåga» och »den fullkomligaste okunnighet» i sak, utan att på dem kosta ett ord af bevisning, och huru han lofvat knäppa *Sakari Teppo* (Hr Forsman) och undertecknad såsom två obetydliga »flugor» »i en smäll». Drygheten i detta löfte har fått sin elevation af skralheten – och lågheten – i försöket att smälla.

talat i saken. Med hvilken insigt, klarhet och reda, han fullgjort sitt lärareåtagande – derom må läsaren döma.

J. V. S.

30 INHEMSK LITTERATUR.

Litteraturblad n:o 10, oktober 1859

10 MUISTEMIA MATKOILTA WENÄJÄLTÄ VUOSINA 1854-1858. KIRJOITTA-
NUT AUG. AHLQVIST. HELSINGISSÄ 1859.

Det är känt, att Hr Ahlqvist under förloppet af de år, denna skrifts titel angifver, besökt särskilda Finska folkstammar i Ryssland, för att taga kännedom om förnämligast deras språk, men äfven härstamning, seder m. m. Likväl afgår från hithörande årtal året 1854, då Hr A. gjorde resor inom Wiborg's län, för att här samla runor, så att derföre Reseminnena från detta år angå eget land.

20 I sin språkforskning är Hr A. Castrén's efterföljare och har sträckt sina undersökningar till åtskilliga Finska folk, hvilka Castrén icke besökt, så att kännedomen om hela stammens språkgebit genom dessa undersökningar blifvit kompletterad. I Europeiska Ryssland äro dessa stammar: Vepser, Tscheremisser, isynnerhet Mordwinerna, hvilkas språk Hr A. i dess båda dialekter Mokscha och Ersä studerat. Bortom Ural har Hr A. sysselsatt sig med förnämligast Wogulernas språk.

Vepserna, hvilka lefva inom guvernementerna Olonetz och Novgorod, besökte Hr A. år 1855. De anses genom sitt språk tillhöra Tavasterna, ehuru allaredan till stor del förryskade.

30 Först 1856 företog Hr A. resan till mellersta och östra Ryssland. Tschuwascherna, med hvilkas språk han förut sysselsatte sig, lefva söderom floden Wolga, der denna flod förändrar sitt ostliga lopp till sydligt. Deras antal stiger till mera än 400 tusen. Half-hedningar hafva de ännu bibehållit sitt språk. Detta språk är engligt Förf:s uppgift så beslägtadt eller åtminstone uppblandadt med Tatariska språket, att folket icke kan räknas tillhöra Finska stammen. Han sluter sig till den af en Sbojew, professor i Kasan, yttrade åsigt, att Tschuwascherna äro samma folk, som fordom under namnet Burtusser lydte under Bolgariska riket, hvilket i dessa länder på båda sidor om Wolga florerade från 10:e till 13:e seklet, då det förstördes af Mongolerna. Deremot äro 40 Tscheremisserna, hvilka bebo stränderna på båda sidor om Wolga närmast invid dess krökning mot söder, ett Finskt folk, ehuru deras språk är till hälften uppblandadt med Tatariska och Ryska ord. Det nära grannskapet mellan båda folken kan enligt Hr A:s förmodanden hafva bibragt Tschuwaschiska språket de få Finska elementer, som i detsamma anträffas. Vi erinra, att Castrén i öfverensstämmelse med den allmännare åsigten hade ansett Tschuwascherna för ett ursprungligen Finskt, s. k. »tatariseradt» folk.

50 Mordwinerna, hvilka Hr A. senare besökte, lefva söderom Tschuwascherna, för det mesta söderom Wolga och till hufvudmassan längre ifrån floden, på båda sidor om dess biflod Surá, men spridda hopar finnas äfven österom Wolga. Det var under loppet af 1857 Förf. sysselsatte sig med deras språk. Såsom man af honom har att vänta en Tschuwaschisk grammatik m. m., så har han äfven anställt noggranna forskningar rörande båda dialekterna af Mordwiner-språket; och då dessa dialekter äro så skilda, att en individ tillhörande Mokscha-grenen endast ofullkomligt förstår en Ersä-Mordvins tal, så måste dessa